

Sonera Oyj
Lakiasiat
PL 106
00051

TUNNISTAMISTIETOJEN KÄSITTELY SONERA OYJ:SSÄ

JULKINEN

Asian selvittämisen vaiheet

Helsingin Sanomissa 11.10.2002 olleen kirjoituksen mukaan Sonera Oyj:n (jäljempänä Sonera) turvallisuusyksikkö olisi vuosina 2000 - 2001 tutkinut sekä Soneran työntekijöiden että yrityksen ulkopuolisten henkilöiden käytössä olleiden liittymien televiestinnän tunnistamistietoja tarkoituksenaan selvittää, keneltä Helsingin Sanomien toimittajat olivat saaneet Soneraa koskevia tietoja.

Edellä mainitun kirjoituksen johdosta Viestintävirasto pyysi 11.10.2002 Soneralta selvitystä, onko Sonerassa käsitelty televiestinnän tunnistamistietoja yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta annetun lain (565/1999, jäljempänä televiestinnän tietosuojalaki) vastaisesti.

Soneran 16.10.2002 antamassa vastauksessa todettiin, että vastauksen liitteinä olleissa asianajaja Pekka Harjun laatimissa tutkimusselvityksessä ja muistiossa olisi otettu kantaa Viestintäviraston selvityspyynnössä esitettyihin kysymyksiin.

Viestintävirasto totesi kirjeessään 17.10.2002, ettei Sonera ollut vastannut sille selvityspyynnössä esitettyihin kysymyksiin ja pyysi Soneraa vastaamaan niihin. Lisäksi virasto pyysi Soneralta tarkempia tietoja televiestinnän tietosuojalain 23 §:n nojalla annetun, teleyritysten tietoturvaa koskevan määräyksen THK 47/1999 noudattamisesta Sonerassa. Edelleen virasto pyysi lisäselvitystä eräistä asianajaja Harjun tutkimusselvityksessä ja muistiossa mainituista tapahtumista. [...]

Sonera toimitti yksityiskohtaisen selvityksensä virastolle 24.10.2002. Selvityksessä oli pyritty vastaamaan kaikkiin viraston esittämiin kysymyksiin. Selvityksen liitteeksi virastolle toimitettiin muun muassa Soneran tietoturva- ja tietosuoja-asioiden ohjeistusta, sisäisen tarkastuksen raportteja ja matkaviestinnän tietojärjestelmien lokitietoja eri ajanjaksoilta. [...]

*Ratkaisun perustelut*Tietoturvallisuuden hallinta ja tunnistamistietojen käsittelyä koskevat ohjeet

Televiestinnän tietosuojalain 6 §:n 1 momentin mukaan teleyrityksen tulee huolehtia harjoittamansa teletoinnin tietoturvasta. Teleyritysten tietoturvasta annetun määräyksen THK 47/1999 M 2 §:n 1 momentin mukaan teleyrityksessä on oltava kirjalliset ohjeet siitä, miten määräyksen vaatimukset toteutetaan.

Soneralta saatujen selvitysten perusteella Viestintävirasto katsoo, että tietoturvallisuutta ja tunnistamistietojen käsittelyä koskeva ohjeistus on Sonerassa ollut yleisellä tasolla kattavaa. Soneran ohjeistuksen mukaan tunnistamistietoja käsittelevät henkilöt eivät saa rikosoikeudellisen vastuun uhalla käsitellä tietoja muihin, kuin laissa säädettyihin tarkoituksiin. Ohjeistusta edellä mainituissa asioissa on ollut yrityksen eri yksikköjen työntekijöiden saatavilla ja lisäksi ohjeistuksen mukaan uudet työntekijät on perehdytetty eri tietojärjestelmien käyttöön. Ohjeistuksen noudattamista on pääsääntöisesti suoritusportaissa pyritty valvomaan ja tietoturvallisuuden tasoa on myös seurattu sisäisillä auditoinneilla.

Teleyritysten tietoturvasta annetun määräyksen THK 47/1999 M 2 §:n 4 ja 5 momentin mukaan teleyrityksen on pidettävä rekistereitä kunkin järjestelmän osalta siitä, kenellä on järjestelmän käyttäjätunnuksia ja mitä oikeuksia milläkin käyttäjätunnuksella on. Teleyrityksen on myös valvottava tiedostojensa tietoturvaluuteen vaikuttavia tapahtumia niin, että tietoturvallisuuden kannalta merkittävät tapahtumat havaitaan.

Tunnistamistietoja on Sonerassa monessa eri tietojärjestelmässä. Eri tietojärjestelmissä olevia tunnistamistietoja käsitellään eri tarkoituksiin. Järjestelmien käyttöoikeuksien hallinta, lokitietojen säilyttäminen ja niiden seuranta on järjestetty eri tavalla eri järjestelmien osalta. Vanhentuneiksi katsottuja lokitietoja on hävitetty eri järjestelmien osalta eri aikoina. Vuosina 2000 ja 2001 ei Soneran kaikissa yksiköissä ole ollut vakiintunutta tapaa tallentaa tunnistamistietojen selvittämiseen liittyviä tapahtumia eikä myöskään järjestelmien käyttölokietojen vähimmäissisältöä ole määritetty. Edellä mainituista syistä Soneran kaikissa yksiköissä ei ole teleyrityksen tietoturvallisuuden ja tunnistamistietojen asianmukaisen käsittelyn ja sen valvonnan edellyttämällä tavalla dokumentoitu tunnistamistietojen käsittelyä eikä tietojen selvittämistä koskevia pyyntöjä.

Asiakaspalvelussa, laskutuksessa ja televerkon- ja palveluiden ylläpidossa tapahtuvan tavanomaisen tunnistamistietojen käsittelyn seurannan osalta lokitietojen keräämistä voidaan menetelmänä pitää riittävänä. Soneran on kuitenkin huolehdittava, että tietoturvallisuuden osalta kriittiset tapahtumat ja tunnistamistietojen käsittelyn osalta kaikki tapahtumat kirjataan lokiin, jotta tietoturvaluuteen koskevan ohjeistuksen noudattamisen valvonta olisi mahdollista.

Lisäksi Sonerassa muidenkin kuin viranomaispalvelut yksikön työntekijät tulisi ohjeistaa erikseen kirjaamaan ylös, mihin tarkoituksiin he ovat tunnistamistietoja luovuttaneet, vaikka he luovuttaisivat tietoja yrityksen sisällä. Tunnistamistietojen käsittelyä koskevasta dokumentoinnista tulee käydä ilmi, kuka tietoja on pyytänyt, mitä tarkoitusta varten ja mitä tietoja pyynnön perusteella on luovutettu. Teleyrityksen työntekijä ei saa edes yrityksen sisällä luovuttaa tunnistamistietoja kenellekään ennen kuin on varmistunut siitä, että tietoja pyytävällä henkilöllä on laillinen oikeus käsitellä tietoja. Teleyrityksen tulee huolehtia, että

tunnistamistietoja käsittelevillä henkilöillä on tiedossaan lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sisältö ja erityisesti se, mihin tarkoituksiin yleisten telepalveluiden tarjoamisessa kerättyjä televiestinnän tunnistamistietoja on oikeus käsitellä.

Tunnistamistietojen käsittelyä ja luovuttamista koskevaa ohjeistusta Sonerassa on täsmennetty vuonna 2002. Kaikilta osin uusi ohjeistus ei ole vielä valmis. Tämän lisäksi Viestintävirasto katsoo, että eri tietojärjestelmien avulla tapahtuvan tunnistamistietojen käsittelyn periaatteita ja käytäntöjä Sonerassa on syytä edelleen pyrkiä yhtenäistämään. Järjestelmien käyttöä koskeva dokumentointi on saatava kattavaksi ja kaikilta osin teleyritysten tietoturvasta annetun määräyksen mukaiseksi. Järjestelmien käytöstä jääviä lokitietoja tulee säilyttää nykyistä käytäntöä kauemmin, jotta tietojen käsittelyn asianmukaisuutta voidaan valvoa. Lokitietoihin pitäisi kirjautua ainakin tieto siitä, kuka haun on tehnyt ja mitä tietoja on haettu.

Tunnistamistietojen käsittelyyn liittyvät mahdolliset väärinkäytökset

Televiestinnän tietosuojalain 3 luvussa on säädetty tarkoituksista, joihin teleyritys voi käsitellä yleisten telepalveluiden tuottamisessa syntyneitä televiestinnän tunnistamistietoja. Lain mukaan tunnistamistietoja voidaan käsitellä laskutusta, televerkon- ja palveluiden ylläpitoa ja kehitystä sekä väärinkäytösten ehkäisyä ja tutkintaa varten. Lisäksi teleyritys voi tilaajan suostumuksella käsitellä tunnistamistietoja telepalveluidensa markkinoimisessa ja luovuttaa tunnistamistietoja viranomaisille laissa määritellyin edellytyksin.

Sonera oli Helsingin Sanomien toimittajan esittämien kysymysten johdosta jo keväällä 2002 pyytänyt asianajaja Harjua tutkimaan mahdollisia tunnistamistietojen käsittelyyn liittyviä väärinkäytöksiä. [...]

Teleyrityksellä on lain mukaan oikeus käsitellä televiestinnän tunnistamistietoja muun muassa televiestinnän tietosuojalaissa tarkoitettujen väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja tutkimiseksi. Tunnistamistietoja saa käsitellä ainoastaan, kun on kysymys televerkkoihin tai -palveluihin kohdistuneista väärinkäytöksistä ja ainoastaan siinä määrin kuin näiden väärinkäytösten tutkimiseksi ja ehkäisemiseksi on tarpeellista. Oikeudet tietojen saamiseen yrityksen sisällä tulee rajoittaa siten, että tunnistamistietoja selvitetään ainoastaan silloin, kun syy selvityspyyntöön on selkeästi ilmoitettu ja selvityksen perusteena on jokin televiestinnän tietosuojalaissa mainittu laillinen käsittelytarkoitus.

Asian ratkaisu

Televiestinnän tietosuojalain 25 §:n mukaan Viestintävirasto voi velvoittaa lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä rikkoneen teleyrityksen korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Virasto katsoo, että yleisellä tasolla Sonerassa on huolehdittu teletoiminnan tietoturvallisuudesta lain mukaisesti. Tietoturvallisuuden hallinnassa ja tunnistamistietojen käsittelyssä on kuitenkin havaittu edellä ratkaisun perusteluissa todetut puutteet. Viestintävirasto velvoittaa Soneran saattamaan harjoittamansa teletoiminnan tietoturvallisuuden ja tunnistamistietojen käsittelyn televiestinnän tietosuojalain ja teleyritysten tietoturvasta annetun määräyksen mukaiseksi. Erityisesti tunnistamistietojen käsittelyä koskeva dokumentointi ja käsittelyn valvonta on saatava kattavaksi. Lisäksi Soneran tulee valvoa, että lakia ja Viestintäviraston antamia määräyksiä ja niiden perusteella annettuja Soneran sisäisiä ohjeita noudatetaan.

Mitä tulee mahdollisiin tunnistamistietojen käsittelyyn liittyviin väärinkäytöksiin vuosina 2000 - 2001, Viestintävirasto on selvittänyt asiaa Soneralta saatujen selvitysten ja niiden liitteenä olleiden asiakirjojen sekä matkaviestinnän tunnistamistietojen käsittelyä koskevien lokitietojen avulla. Viestintävirasto katsoo, että on syytä epäillä, että Sonerassa on käsitelty televiestinnän tunnistamistietoja televiestinnän tietosuojalain vastaisesti. Viestintävirasto saattaa ratkaisunsa asiaa jo tutkivan poliisin tietoon.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta yhtiön kotipaikan mukaan Helsingin hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Lain 6 §:n mukaan päätöksestä saa valittaa se, johon se on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Ylijohtaja

Rauni Hagman

Tietoturvallisuusyksikön päällikkö

Timo Lehtimäki

LIITE

Valitusosoitus